

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง
เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ: กรณีศึกษากลุ่มน้ำแม่ตาช้าง
อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นางสาวนิสาชล ทองขาว

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์การเมือง)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์สมศักดิ์	เกี่ยวกับแก้ว	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. โกสุมภ์	สายจันทร์	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ประชิด	ณ บางช้าง	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสาเหตุของการเกิดความขัดแย้งเกี่ยวกับการใช้น้ำ และบทบาท การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการจัดการความขัดแย้งในการใช้น้ำจากกลุ่มน้ำแม่ตาช้าง

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยชาวบ้านในพื้นที่กลุ่มน้ำแม่ตาช้างตอนกลางที่อาศัยอยู่ในตำบลบ้านปาง จำนวน 367 คน และผู้นำชุมชน จำนวน 20 คน โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อถามความคิดเห็นถึงสาเหตุของการเกิดปัญหาความขัดแย้ง การเข้ามามีบทบาท และส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ การวิเคราะห์ข้อมูลจะ ทำใน 2 ลักษณะ คือ

1. การสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกหรือวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
2. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS ใช้สถิติ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และใช้ค่า Chi - Square หาค่าความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรเพื่อทดสอบสมมติฐานในการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า

1. การเพิ่มของประชากรและผู้ประกอบการรีสอร์ท โรงแรมมีส่วนสำคัญที่เป็นสาเหตุทำให้เกิด ปัญหาความขัดแย้งรุนแรงในการแย่งชิงน้ำ โดยเฉพาะผู้ประกอบการที่เป็นนายทุนที่กักเก็บน้ำไว้ใช้ เฉพาะกิจการของตนโดยไม่คำนึงถึงส่วนรวม ความขัดแย้งในการแย่งชิงน้ำในพื้นที่กลุ่มน้ำแม่ตาช้างจัด เป็นปัญหาทางด้านสังคมและเป็นปัญหาสาธารณะที่ชาวบ้านในท้องถิ่นส่วนใหญ่เสียประโยชน์จากกลุ่ม นายทุนที่เข้ามาบุกรุกเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ทำให้การเอื้อเฟื้อแบ่งปันมีน้อยลง

2. การรวมตัวกันของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาการจัดสรรทรัพยากรน้ำมีสาเหตุหลายประการ คือ ปัญหาการเพิ่มของประชากรและผู้ประกอบการรีสอร์ท โรงแรม ปัญหาขาดแคลนน้ำในการอุปโภค บริโภค ปัญหาการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า ปัญหาการรुकล้ำล้ำน้ำสาธารณะ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญ ที่ผลักดันให้ชาวบ้านเกิดความตระหนักและรวมตัวกัน แต่ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังไม่มีบทบาทเท่าที่ควร และไม่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรน้ำ ถ้าจะมีก็เพียงเข้าร่วม ประชุมในหมู่บ้าน หรือร่วมแสดงความคิดเห็นในเวทีอื่น ๆ เท่านั้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Independent Study Title	People's Participation in Solving Water Resource Management Conflict: A Case Study of Mae Ta Chang Watershed, Hang Dong District, Chiang Mai Province	
Author	Miss Nisachon Thongkhoan	
Degree	Master of Arts (Political Economy)	
Independent Study Advisory Committee	Assoc. Prof. Somsak Keawkingkeo	Chairperson
	Assoc. Prof. Dr. Kosum Saichan	Member
	Assoc. Prof. Prachid Na Bangchang	Member

ABSTRACT

The objective of this study was to examine the causes of conflict in water consumption and the role of people's participation in water resource conflict management in Mae Ta Chang watershed.

The subjects, purposively selected, included 367 residents of Tambon Ban Pong which located at the middle of Mae Ta Chang watershed, and 20 people from local leaders, village chiefs and village headmen.

Qualitative and in-depth interview were undertaken as a research tool in order to find out the causes of conflict and the role of people's participation in conflict concerned water resource management. The data had been analyzed by 2 procedures as follows:

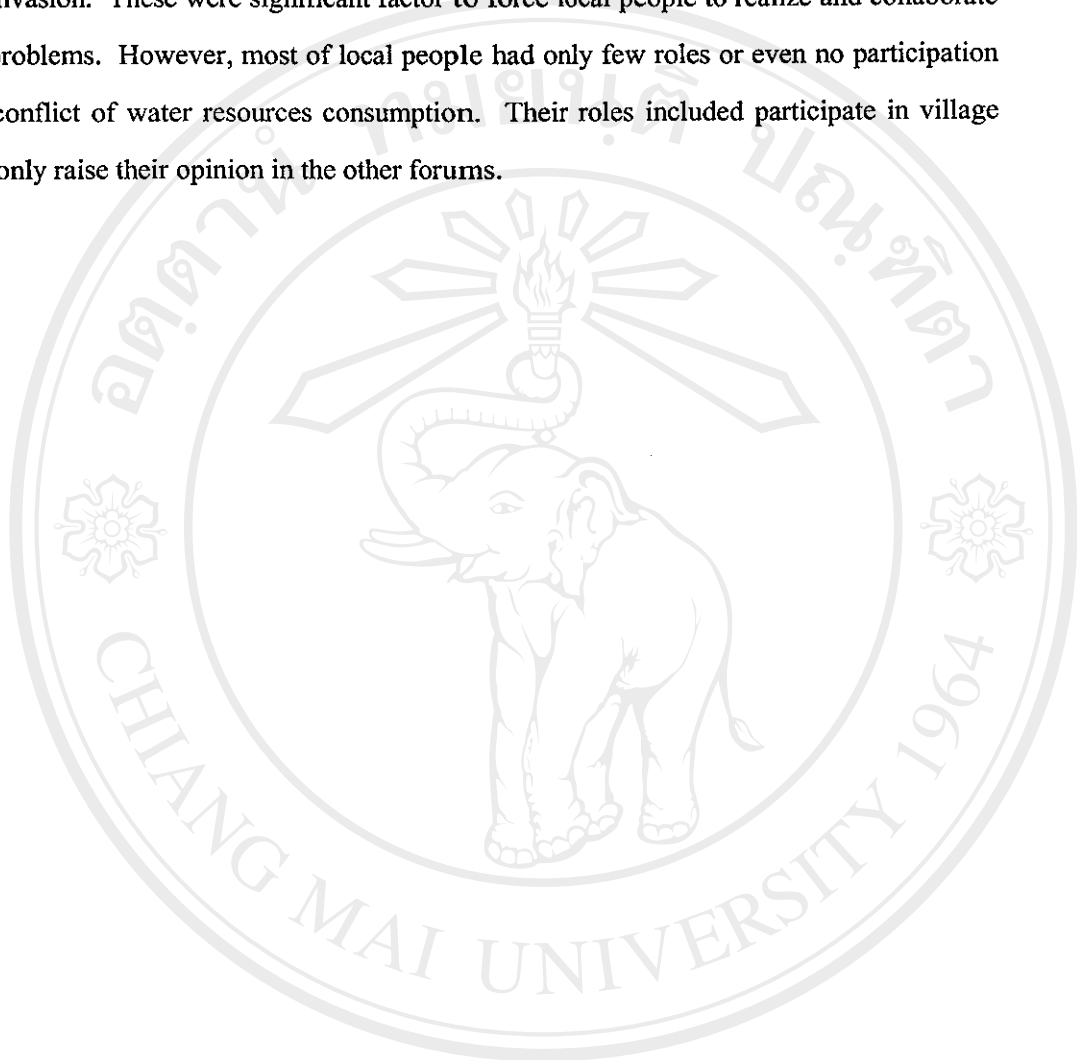
1. Survey and in-depth data analysis or qualitative data analysis.
2. Data analysis was made by SPSS for Windows.

The data were analyzed by using frequency, percentage and Chi-Square to find out the correlation of factors in order to examine the research hypothesis.

The results of the study revealed that:

1. An increase of population, and entrepreneurs interns of resort and hotel was significant cause of severe conflict in water consumption, particularly the entrepreneurs who were capitalists and purposively reserved water for use by themselves with out portion to public. The conflict in water consumption in Mae Ta Chang watershed area was accounted as social and public problem that made most of local people disadvantage. This was because of the capitalists invaded into the area and seeked after economic benefits, hence, the resource for share had been diminishing.

2. The local people's collaboration in solving water resources allocation problems had been formed as a result of several causes or problems namely an increase of population, and resort and hotel entrepreneurs, lack of water for consumption, forest invasion, and public watershed invasion. These were significant factor to force local people to realize and collaborate in solving problems. However, most of local people had only few roles or even no participation in solving conflict of water resources consumption. Their roles included participate in village meeting or only raise their opinion in the other forums.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved